

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก

The Development of Academic Leadership of Teachers by Using the Concept of Lesson Study and Active Learning

วัชร ปานภูมิ¹

Watchara Panpum¹

Received: 16 ส.ค. 2564

Revised: 10 ต.ค. 2564

Accepted: 12 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และ 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียนร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียนให้ครูสามารถร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติตามแผน และร่วมกันสะท้อนผล และครูสามารถร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านมะอี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน และ 2) นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านมะอี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test (Dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียนร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การศึกษาชั้นเรียน, การเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop academic leadership of teachers by using the concept of lesson study and active learning, and 2) to develop the quality of students by using lesson study and active learning. Action research was employed to develop the academic leadership of teachers by applying the concept of lesson study through a plan, act, reflect, and write lesson plan by using the concept of active learning to apply for organizing learning activities for improving student quality. Samples were: 1) 21 teachers and educational personnel of Ban Ma-Ue School, Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, the academic year 2021; and 2) 120 kindergarten students (level 2) to primary students of

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมะอี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จังหวัดร้อยเอ็ด อีเมล: watchara0819@hotmail.com

¹ Director of Ban Ma-Ue School, Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, Roi Et Province,
Email: watchara0819@hotmail.com

Ban Ma-Ue School, Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, the academic year 2021. The research instruments used for data collection were a test, interview form, observation form, and evaluation form. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent). The results found that 1) the academic leadership of teachers after applying the concept of lesson study and active learning was higher than before with statistically significant at .05 level; 2) the quality of students after studying were higher than before with statistically significant at .05 level.

Keywords: Academic leadership, Lesson study, Active learning

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพังได้ ต้องมีการติดต่อสื่อสารและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น สังคมโลกในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนต้องคิดวิเคราะห์ แยกแยะและมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อทันกับเหตุการณ์ที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่สภาพการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา เพราะคุณภาพของการจัดการศึกษาเป็นตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่ง และเป็นตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ ฉะนั้น ประเทศที่จะคงความได้เปรียบก็คือประเทศที่มีอำนาจทางความรู้และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษา การอบรมสั่งสอนอย่างสมดุลให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนการสร้างความรู้และส่งเสริมความสามารถอย่างหลากหลายเพื่อนำไปสู่การประกอบวิชาชีพ โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องจัดการเรียนการสอนไม่ใช่เพียงเน้นด้านวิชาความรู้เท่านั้น แต่ต้องจัดการศึกษาให้ครอบคลุมด้านอื่น ๆ ในชีวิตจริงของผู้เรียนด้วย โดยมุ่งให้โอกาสผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละคน และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการศึกษารเรียนรู้ โรงเรียนต้องเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาในมิติที่กว้างขึ้น เพราะในปัจจุบันเป็นสังคมโลกไร้พรมแดนมีการติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ดังนั้นในอนาคตโรงเรียนแต่ละแห่งจะต้องมีการแข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น โรงเรียนในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน และผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพเพื่อที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันในด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1-7)

การพัฒนาวิชาชีพครูยุคใหม่ภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษา สิ่งบ่งชี้ที่สำคัญของการพัฒนา คือ ความสามารถในการเชิงสมรรถนะ ซึ่งใช้เป็นฐานในการทำงานทางวิชาชีพ (Competencies-Based Development) สมรรถนะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน คือ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered Learning) เพราะสมรรถนะครูเป็นพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทศนคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคล และส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมี เพราะเป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคลากรที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในทุกตำแหน่งหน้าที่ประสบผลสำเร็จ 2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูทำให้สามารถปฏิบัติงาน ในสายงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งถือเป็นสมรรถนะครูในการปฏิบัติงานให้เกิดสัมฤทธิ์ผลที่สำคัญ 2 ด้าน คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ (คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2553: 15) ซึ่งในการพัฒนาครูและบุคลากร

ให้สามารถพัฒนาตนเองตามสมรรถหลักและสมรรถนะประจำสายงานให้ประสบความสำเร็จ ต้องหาแนวคิดที่เหมาะสมกับ
ความเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการพัฒนาซึ่ง Lesson Study เป็นแนวคิดหนึ่งที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาครูวิชาชีพ โดยการทำงานร่วมกัน
ของกลุ่มทั้งการวางแผนบทเรียน สังเกตการเรียนสอน สังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนรู้
ของนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการศึกษบทเรียนในครั้งต่อไป ซึ่ง Lesson Study ประกอบด้วย 1) การร่วมกันวางแผน (Plan)
ครูผู้สอนและผู้ร่วมสังเกตการสอน จะร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้อยู่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์
หลักสูตร เนื้อหา สถานการณ์ปัญหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการคาดเดาคำตอบที่น่าจะเกิดขึ้นจากการค้นหา
คำตอบของผู้เรียน การร่วมสร้างแผนตามขั้นตอน รวมถึงสร้างเครื่องมือสังเกตการณ์สอนร่วมกัน 2) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน
(Do) เมื่อครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ร่วมกันสร้างขึ้นเข้าสู่ชั้นเรียน ทีมผู้ร่วมสังเกตจะเข้าร่วมสังเกตชั้นเรียน
บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ตามเครื่องมือสังเกตการสอนที่ร่วมกันสร้างขึ้น โดยกระบวนการเน้นไปที่การเรียนรู้ของนักเรียน
3) การร่วมกันสะท้อนผล (See) หลังจากทำการสอนเสร็จสิ้น ครูผู้สอนจะทำการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของตนเอง
และต่อด้วยครูผู้ร่วมสังเกตสะท้อนผล หากการสอนบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
ไปใช้สอนต่อไปได้ แต่เมื่อพบว่าบทเรียนต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ก็เริ่มทำการวางแผนบทเรียนใหม่ ทำการสอนซ้ำ และสะท้อน
บทเรียน จนได้บทเรียนวิจัยที่ดีเป็นวงจรการศึกษาบทเรียน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าควรมีกี่วงจร ขึ้นอยู่กับการปรับปรุงบทเรียน
จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สำหรับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ
และได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการ
คือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยผู้เรียน
จะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (co-creators) (Fiedler & Brent, 1996: 43-47)
Gifkins (2015: 4-7) ให้ความหมายไว้ว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมี
ปฏิสัมพันธ์ กับเนื้อหาในรูปแบบใด ๆ ที่สามารถแสดงความคิดผ่านกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้หรือผ่านกระบวนการ จัดทำข้อมูล
เพื่อกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาแทนที่จะถ่ายทอดข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่เป้าหมาย คือ การพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วม
ในกิจกรรม การอภิปราย การประยุกต์ใช้หลักการเพื่อส่งเสริมความคิดขั้นสูง การคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งการเรียนรู้เชิงรุก (Active
Learning) ประกอบด้วย 1) การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interactive) 2) การใช้คำถามระดับสูง (Higher-order thinking)
3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction)

โรงเรียนบ้านมะอี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีเป้าหมายในการพัฒนา คือ คุณภาพ
(โรงเรียนบ้านมะอี, 2562: 1) โดยเฉพาะคุณภาพด้านนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยโรงเรียนมีแนวคิดในการพัฒนา คือ
การสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยให้ครูทุกคนสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ (Leadership) ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะร่วมมือ
(Collaboration) ทำงานกับบุคลากรคนอื่นในโรงเรียนมีลักษณะเป็นทีม (Teamwork) โดยมีผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่
อำนวยความสะดวก (Facilitator) และสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรในสังกัด (Inspiration) และนิเทศกำกับ ติดตาม
(Supervision) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
โดยใช้การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยในการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของครูใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ให้ครูสามารถร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน
(Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) และครูสามารถร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ซึ่งมี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การร่วมกันวางแผน
(Plan) เป็นการวางแผนการพัฒนาบุคลากรในการร่วมกันพัฒนาวัฒนธรรมและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ
ของผู้เรียนตามแนวคิด Active Learning จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 2) การใช้คำถาม
ขั้นสูง (Higher-order thinking) 3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) ระยะที่ 2 การร่วมกัน
ปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นขั้นที่ครูปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้และวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้นและระยะที่ 3 การร่วมกัน

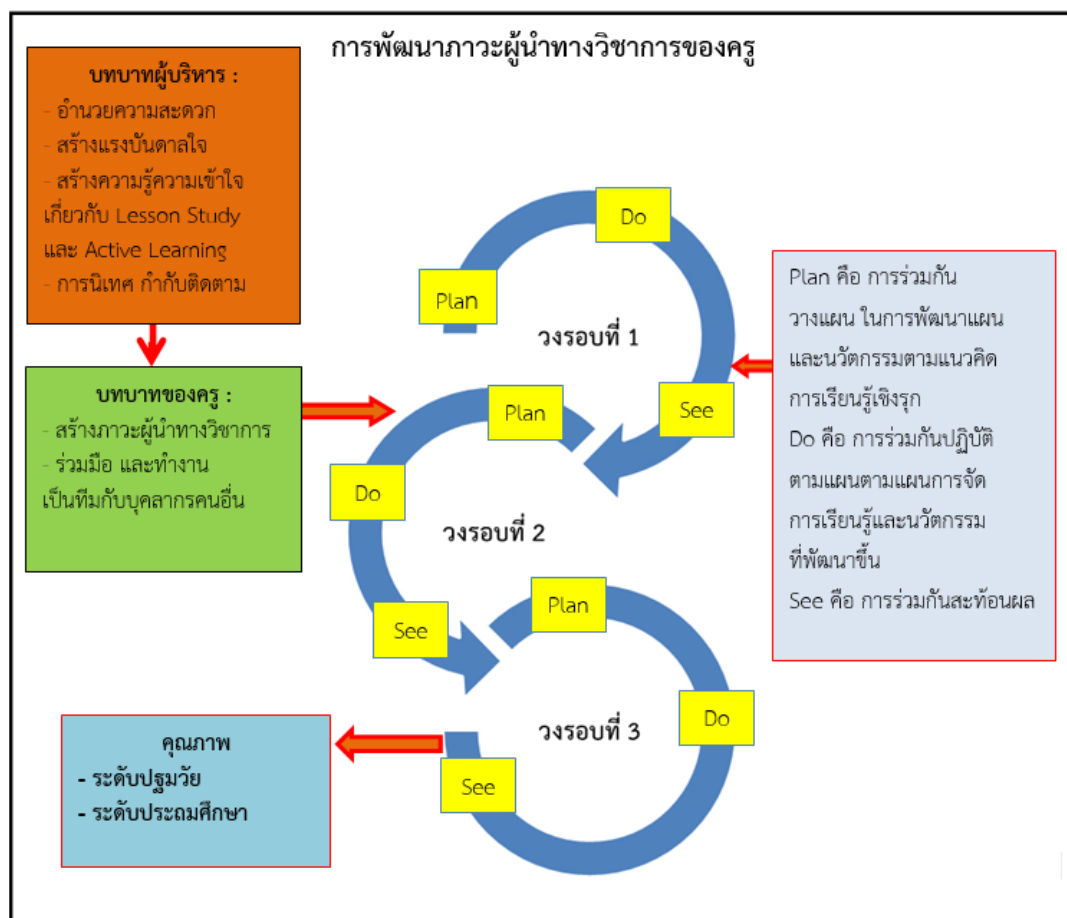
สะท้อนผล (See) เป็นขั้นการสนทนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันหลังจากทำกิจกรรมหรือการสอนเสร็จสิ้น หากการทำกิจกรรมหรือการสอนบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมที่สมบูรณ์ไปใช้ต่อไป แต่เมื่อพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมต้องมีการปรับปรุงแก้ไขก็เริ่มทำการวางแผนบทเรียนใหม่ ทำการสอนซ้ำ และสะท้อนบทเรียนจนได้บทเรียนที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งในการดำเนินการตามแนวคิด Lesson Study จะดำเนินการ 3 วงรอบ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ คนเก่ง คนดี และมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

กรอบแนวคิด

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย

1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านมะอึ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านมะอึ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 120 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบ ประกอบด้วย

2.1.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.1.2 แบบทดสอบทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.3 แบบสังเกต ประกอบด้วย

2.3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระดับปฐมวัย

2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.4 แบบประเมิน ประกอบด้วย

2.4.1 แบบประเมินความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.4.2 แบบประเมินความพร้อมนักเรียนระดับปฐมวัย

2.4.3 แบบประเมินทักษะการคิดนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.4.4 แบบประเมินทักษะชีวิตนักเรียนระดับประถมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และคุณภาพของนักเรียน ซึ่งการพัฒนาครูใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นการพัฒนาครูเพื่อให้ครูสามารถร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) ได้ และเป้าหมายที่สำคัญ คือครูสามารถร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 2) การใช้คำถามขั้นสูง (Higher-order thinking) 3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) ในการวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการดังนี้

3.1 การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1.1 ประเมินผลก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3.1.2 ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3.1.3 ประเมินผลหลังเรียนด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3.2 การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (Plan) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และการร่วมกันสะท้อนผล (See) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 2) การใช้คำถามขั้นสูง (Higher-order thinking) 3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) โดยดำเนินการดังนี้

3.2.1 การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน ทั้งระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยดำเนินการเป็น 4 ทีม ดังต่อไปนี้

3.2.1.1 ทีมที่ 1 การพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของนักเรียนระดับปฐมวัย

3.2.1.2 ทีมที่ 2 การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา

3.2.1.3 ทีมที่ 3 การพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา

3.2.1.4 ทีมที่ 4 การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

3.2.2 คณะครูแต่ละทีมร่วมกันวางแผน (Plan) ตามแนวคิด Lesson Study และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.2.1 ทีมที่ 1 การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด High Scope เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย วงล้อแห่งการเรียนรู้ จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ 2) การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ 3) กิจกรรมประจำวัน 4) การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ และ 5) การประเมินผลโดยผ่านกิจกรรม 6 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมเข้าวันใหม่สดใสแข็งแรง 2) กิจกรรมกลุ่มใหญ่ 3) กิจกรรมสร้างสรรค์ 4) กิจกรรมเสรีและกิจกรรมกลุ่มย่อย 5) กิจกรรมเล่นสนุกนอกห้องเรียน และ 6) กิจกรรมสวดขึ้นหลังตื่นนอน

3.2.2.2 ทีมที่ 2 การจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน เป็นการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ของจริงของจำลอง สื่อมัลติมีเดีย และสื่อการเรียนรู้ที่ครูประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน

3.2.2.3 ทีมที่ 3 การใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) และการจัดกิจกรรมจากโลกจริงสู่โลกของกลุ่มสาระเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ประกอบด้วย การดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอปัญหาปลายเปิด ในขั้นตอนนี้ครูสร้างสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดในชั้นเรียน ผู้เรียนจะเกิดความสงสัยในปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคย ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้วิธีการที่หลากหลาย ไม่จำกัดคำตอบ โดยเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานเดิม ขั้นที่ 2 นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขั้นตอนนี้ นักเรียนในกลุ่มก็จะช่วยกันคิดหาวิธีของแต่ละคน/กลุ่ม สรุปร่วมกันในกลุ่มเพื่อหาข้อสรุปและเหตุผลที่ได้คำตอบมาอย่างนี้เพราะอะไร มีวิธีการอย่างไร ขั้นที่ 3 อภิปรายทั้งชั้นเรียน เมื่อนักเรียนทุกกลุ่มได้คำตอบพร้อมกับเหตุผลแนวคิด และวิธีหาคำตอบก็จะนำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อให้เพื่อนได้รับทราบถึงวิธีการคิดของนักเรียน ขั้นที่ 4 สรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิด

ของนักเรียน เป็นขั้นสุดท้ายของกิจกรรมที่ครูและนักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปของบทเรียนที่มีความเหมือนและแตกต่าง ในการหาคำตอบของแต่ละกลุ่ม เพื่อที่จะสรุปเป็นแนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน

3.2.2.4 ทีมที่ 4 การใช้ Authentic Learning ร่วมกับ Project Based Learning เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวแบบยั่งยืน กิจกรรมดนตรี นาฏศิลป์ เป็นต้น โดยนักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ พร้อมสรุปออกมาในรูปแบบของโครงการ

3.2.3 ประเมินก่อนเรียนนักเรียนตามเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา

3.2.4 คณะครูแต่ละทีมร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ตามแนวคิด Lesson Study ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของคณะครูทั้ง 4 ทีม โดยในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แต่ละครั้ง จะมีครูผู้สอน 1 คน และครูผู้ร่วมสังเกตการสอนอย่างน้อย 1 คน เมื่อครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ร่วมกันสร้างขึ้นเข้าสู่ชั้นเรียน ทีมผู้ร่วมสังเกตจะเข้าร่วมสังเกตชั้นเรียน บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ตามเครื่องมือสังเกตการสอน ที่ร่วมกันสร้างขึ้น โดยกระบวนการเน้นไปที่การเรียนรู้ของนักเรียน

3.2.5 คณะครูแต่ละทีมร่วมกันการสะท้อนผล (See) ตามแนวคิด Lesson Study หลังการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งครูผู้สอนจะทำการสะท้อนผลการจัด การเรียนรู้ของตนเอง และต่อด้วยครูผู้ร่วมสังเกตสะท้อนผล หากการสอนบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สมบูรณ์นำไปใช้สอนต่อไปได้ แต่เมื่อพบว่า บทเรียนต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ก็เริ่มทำการวางแผนบทเรียนใหม่ ทำการสอนซ้ำ และสะท้อนบทเรียนจนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ

3.2.6 การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย ร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) โดยดำเนินการ 3 วงรอบ ดังนี้

ตาราง 1 วัน เวลา ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

กิจกรรม	วัน เดือน ปี		
	วงรอบที่ 1	วงรอบที่ 2	วงรอบที่ 3
1. คณะครูแต่ละทีมร่วมกันวางแผน (Plan) ตามแนวคิด Lesson Study และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา นักเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	20 – 24 พ.ค. 2562	1 – 5 ก.ค. 2562	14 – 23 ส.ค. 2562
2. คณะครูแต่ละทีมร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ตามแนวคิด Lesson Study ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแผน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	27 พ.ค. – 21 มิ.ย. 2562	8 ก.ค. – 2 ส.ค. 2562	26 ส.ค.– 20 ก.ย. 2562
3. คณะครูแต่ละทีมร่วมกันการสะท้อนผล (See) ตามแนวคิด Lesson Study หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแผน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	24 – 28 มิ.ย. 2562	5 – 9 ส.ค. 2562	23 – 27 ก.ย. 2562

3.2.7 ประเมินหลังเรียนนักเรียนตามเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา

3.2.8 ประเมินประเมินความพึงพอใจของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดแนวทางการศึกษา
ชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้
เชิงรุก (Active Learning) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 แบบทดสอบและแบบประเมิน ที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ ที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ประมวลผลและจัดกระทำข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่
ตีความ และสร้างข้อสรุป

4.3 การหาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการพัฒนาใช้สถิติทดสอบ t-test (Dependent Samples)

สรุปผล

1. ผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้
เชิงรุก (Active Learning) พบว่า หลังการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

2. ผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) พบว่า

2.1 ผลการพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของนักเรียนระดับปฐมวัยโดยใช้
แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัด
ประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน
(Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการพัฒนาทักษะการคิด ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study)
ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study)
ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ผลการประเมินความพึงพอใจของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน
(Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย 2 ประเด็น คือ 1) พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิด
การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้
แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย
ร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด

การเรียนรู้เชิงรุก มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 2) การใช้คำถามชั้นสูง (Higher-order thinking) 3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) พบว่าหลังการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2550: 11) กล่าวว่าการทำงานเป็นทีมจะเกิดผลดี โดยสมาชิกทุกคนในทีมงาน ต้องมีเป้าหมายร่วมกัน สมาชิกในทีมจะต้องการยอมรับนับถือกัน การรวมกลุ่มกันทำงานเป็นทีม ภายใต้ความเชื่อที่ว่าทุกคนในทีมมีความรู้ความสามารถต่างกัน มีความร่วมมือ พร้อมใจในการทำงาน มีการแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถ การจัดแบ่งการทำงานถือเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบโดยสมาชิกในทีมจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อกลุ่มสมาชิกโดยรวมและยังมีความรับผิดชอบต่อตนเองจึงจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จและสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความผูกพันต่อกันจะช่วยเสริมให้สมาชิกในทีมมีความผูกพันกัน เข้าใจกัน เรียนรู้ความแตกต่างกันและกันจะช่วยให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนั้นผู้บริหารก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ถ้าผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งบทบาทของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการนิเทศ ติดตามการสอนของครูและความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน ซึ่งเป็นพัฒนาาร่วมกันให้เกิดคุณภาพ (อรธพล เทินสะเกษ และยุวธิดา ขาปัญญา, 2563: 204) ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญดาภักดิ์ กัลปติ (2559: 184–196) ได้พัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูระดับประถมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาและเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในโรงเรียนจากการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) โครงสร้างของโปรแกรม 5) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 วิสัยทัศน์ Module 2 การกระตุ้นปัญญา Module 3 ความคิดสร้างสรรค์ Module 4 การสร้างแรงบันดาลใจ Module 5 ความคิดยืดหยุ่น ผลการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาจากการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ พบว่า ผลการทดสอบความรู้การเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษา มีคะแนนก่อนพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 12.82 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนนคิดเป็น ร้อยละ 42.74 และมีคะแนนหลังการพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 23 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 76.66 แสดงว่า ครูประถมศึกษามีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ทุกคน ผลการประเมินโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาก่อนพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษา หลังพัฒนาและระยะติดตามผล พบว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาระยะติดตามผลสูงกว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาหลังพัฒนา และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พบว่า 1) ผลการพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของนักเรียนระดับปฐมวัย โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวคิด

การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ผลการประเมินความพึงพอใจของคณะครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ทิพย์เนตร (2561: 117-143) ได้พัฒนาครูในการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community: PLC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาครู โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ศึกษาความพึงพอใจในการพัฒนาครูในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง จำนวน 3 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 14 โรงเรียน 3) ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่สมัครใจ เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 50 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ระยะ ประกอบด้วย 1) ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง 2) ระยะที่ 2 การนำรูปแบบ S2KRA2W Model ทดลองใช้ในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง และ 3) ระยะที่ 3 การขยายผลรูปแบบ S2KRA2W Model กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง พบว่าผลการวิเคราะห์รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง มีทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบ อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ 2) การนำรูปแบบ S2KRA2W Model ทดลองใช้ในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง พบว่าครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน จากผลการปฏิบัติการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมมีปัญหาด้านครูผู้สอน คือ ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงวุฒิ ครูมีภาระงานสอนมาก ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) การขยายผลรูปแบบ S2KRA2W Model กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ค่าเฉลี่ย ของทุกโรงเรียนเป็นรายชื่อในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าความประหยัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของ นวัตกรรมของครู พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผล 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) การพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานอย่างพอเพียง 2) นวัตกรรมเน้น การมีส่วนร่วมใช้ง่ายและมีประโยชน์ 3) นวัตกรรมมีการออกแบบที่เข้าใจง่าย และมีคุณค่า และ 4) นวัตกรรมเกิดผลแก่เป้าหมายได้ชัดเจน ด้านความพึงพอใจของครูในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน พบว่าครูมีความพึงพอใจในระดับมากและต่อ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และคุณภาพของนักเรียนซึ่งการพัฒนาครูใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นการพัฒนาครูเพื่อให้ครูสามารถร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) ได้ และเป้าหมายที่สำคัญ คือครูสามารถร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้ ดังนั้นในการนำไปใช้ ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมในทุกแนวคิดเพื่อเกิดการพัฒนาคุณภาพของครูและนักเรียนได้อย่างแท้จริง

1.2 การนำแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและนักเรียนไปใช้ ต้องดูบริบทว่ามีความเหมือนกับโรงเรียนที่ทำวิจัยหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครอบคลุมงานภารกิจของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาและนำแนวคิดที่หลากหลายในการนำมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูให้มีคุณภาพทำให้องค์กรที่เข้มแข็งและเกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ทิพนนตร. (2561). *การพัฒนาครูในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community: PLC) ตามโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม แลกเป้า สพร. ปีงบประมาณ 2561*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553). *คู่มือการปฏิบัติงานของอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา และ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งในส่วนราชการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ญดาภักดิ์ กัลปดี. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครู ระดับประถมศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนบ้านมะอี. (2562). *รายงานคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2561*. ร้อยเอ็ด: โรงเรียนบ้านมะอี.
- วรารณ ตระกูลสุชาติ. (2550). *การทำงานเป็นทีม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- อรธพล เทินสะเกษ และยุวธิดา ขาปัญญา. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยเอ็ด*, 14(3), 199–207.
- Felder, R. and Brent, R. (1996). Navigating the Bumpy Road to Student-Centered Instruction. *Journal of College Teaching*, 44(2), 43-47.
- Gifkins, J. (2015). *What Is 'Active Learning' and Why Is It Important?*. E-international relations. Retrieved January 18, 2019, from Available: <http://www.eir.info/2015/10/08/what-is-active-learning-and-why-is-it-important>.